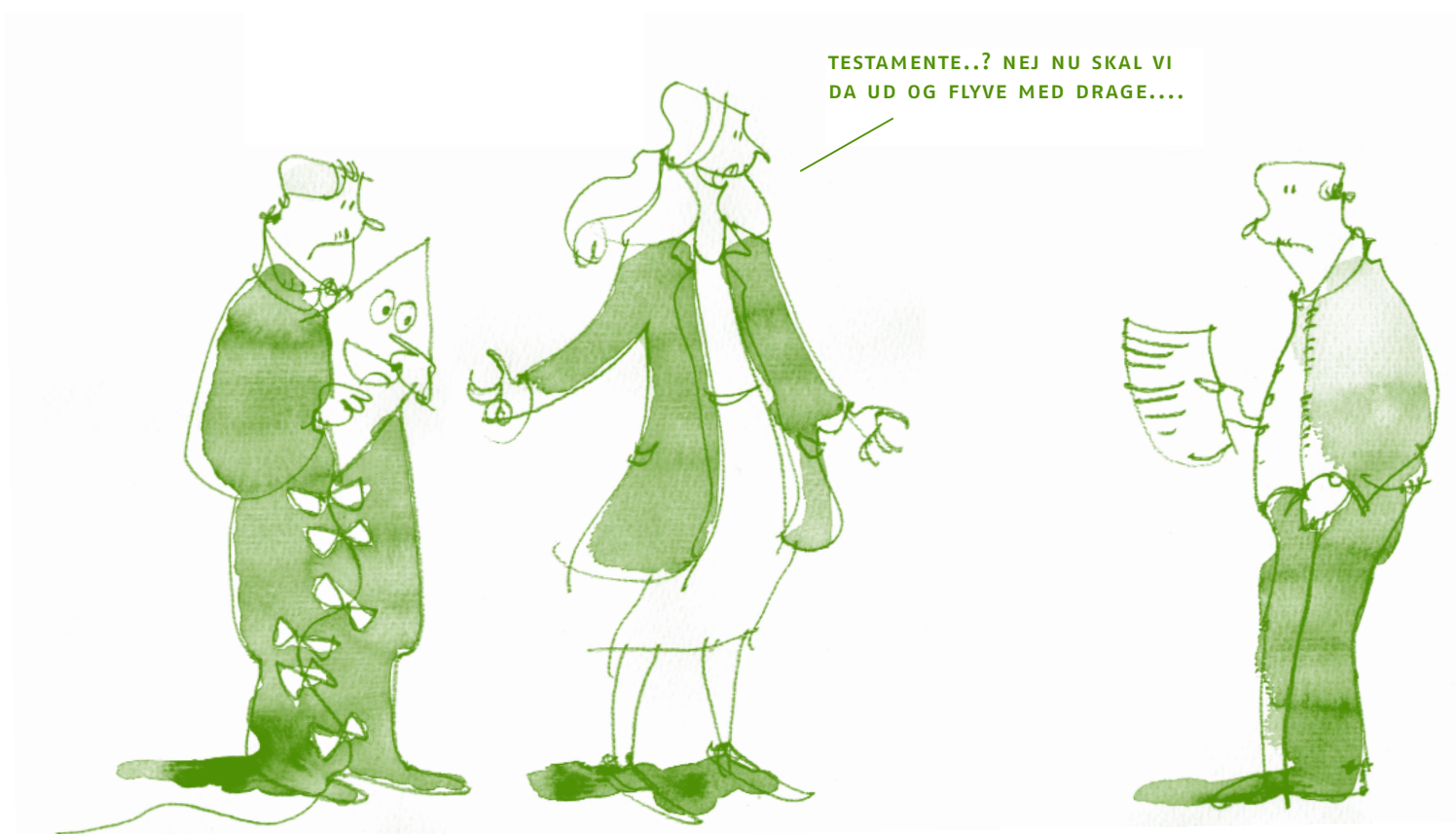

Spidsen: Forfald skaber udvikling?

Forfatteren kommenterer her tankerne bag temaet på det nyligt afviklede DGS årsmøde samt i det hele taget gerontologers trang til at hjælpe andre med deres udvikling. Ole Leimand er pensioneret psykolog og underviser i gerontologiske emner

Forfald skaber udvikling - aldringens paradoks?

Sådan lød temaet for Dansk Gerontologisk Selskab årsmøde d. 24.-25. april på Klarskovgård ved Korsør. Og der blev straks drejet yderligere op for det noget forskruede og ret bagvendte lyssyn i præsentationen af årsmødet:

Svækkelse, sygdom og aldringens forandringer kan give anledning til nyorientering af tilværelsens hidtidige livsprioriteringer - og forfald kan dermed skabe udvikling. Forfald kan inspirere til udvikling af alternative metoder, der gør den enkelte i stand til at opretholde eller udvikle tidligere færdigheder.

Klap nu lige krikken!

Fremskreden alder giver under alle omstændigheder tænkende mennesker anledning til nyorientering af tilværelsens hidtidige prioriteringer - og forfald kan dermed ganske rigtigt skabe afsæt for udvikling. Men har det ligefrem karakter af et paradoks? - eller er der bare tale om, at man uvilkårligt letter røven, når klokkerne ringer for en?

Spørgsmålet er altså, om der er noget tilsyneladende fornuftstridigt eller selvmodsigende eller sært eller påfaldende over påstanden om, at forfald skaber udvikling, som kunne retfærdiggøre betegnelsen *paradoks*al.

Næh...snarere må det have virket lidt

slapt og forvrøvlet, hvis folk nøjedes med at læse den kioskaskende overskrift, thi forfald skaber - som bekendt og desværre - ikke altid udvikling - og hvis vi skruer en anelse ned for det stålsatte, forskningsbaserede lyssyn, så må vi vist nødtvungent indrømme, at det modsatte som regel er tilfældet. Det sidste tager Fanden sig af.

Forfald som transformeret nødvendighed

Mads Greve Haaning, cand.psych., ph.d. fra Gerontopsykiatrisk enhed på Psykiatrisk Center Amager skrev således i sit abstract til DGS's festligheder:

Princippet i udviklingen er, at det be-

gyldende fysiske forfald transformeres til psykisk udvikling pga. en nødvendighed. Det kan diskuteres, om der her er tale om et appetitligt sprogbrug eller en sproglig kødmaskine. Et transformeret forfald?! Endda med nødvendighed!?

Selv underviser jeg med stor fornøjelse på Folkeuniversitetet i *Afviklingspsykologi*, en disciplin som rummer fascinerende udviklingsmuligheder, men det er mig om at gøre at fastholde min egen og kursisternes *dobbeltbevidsthed* i sammenhængen mellem afvikling og ressourceudvikling: Grundvilkåret i den tredje og fjerde alder er varierende grader af afvikling – et forhold og en bevidsthed, som kan mobilisere forbløffende ressourcer, afhængigt af antal brikker at flytte med, inspiration udefra o.s.v., men fri os fra hysterisk opgejlede hallelujah-stemninger, benægtelser og fortrængninger af den skinbarlige rå virkelighed og de barske realiteter!

SOK Unlimited

Psykologer som Mads Haaning og andre gerontologer er faktisk meget bedre, når de taler om at danne modvægt og om at bruge kompensatoriske strategier. De kan dog forfalde til i meget begejstrede vendinger at tale om den såkaldte SOK-model (Selektion, Optimering, Kompensation), som lige vel ukritisk dyrker den vestlige (post)industrielle civilisations nævenyttige og tvangsprægede rationalitets- og effektivitetsfiksering – hvis ikke ligefrem *hysteri*.

Jeg ville meget have mig frabedt, at min undervisning skulle ændres til en slags psyko-socialt og åndeligt fitness-center, kaldet SOK Unlimited. En smule ydmyghed, lydhørhed og evne til at lade hin enkelte være i fred med sig selv klæder enhver, der træder ned i de pædagogiske træsko på dette felt. Overhovedet finder jeg det problematisk, at de unge evidensbaserede hed-

sporer skal til at fortælle os gamle drenge og piger, hvordan vi ret skal leve vort liv.

Her er mit lavkomiske skrækscenarie for DGS årsmødets afvikling: Jeg ser for mig den varme methangas sive fra de positive psykologers bæreposer op over skrænten ved Klarskovgård og få tilhørerne til at lette og svæve frit, blidt og saligt henglidende mod fjerne horisonter, dopede med sødt beroligende ord om udviklingens udviklende udviklinger. Og på alle de svævende balloner står der *Aldring ingen hindring!* og *Paradoksernes holdeplads* – vent det umulige! og *Forfald er ingen undskyldning!*

Sagt på en anden måde: forskræppet til årsmødet gav ikke ligefrem lyst til at gnide næser med en god del af de etablerede gerontologer, men snarere til at smide i det mindste en enkelt forkølet skrubbtudse og en lille våd kineser efter det nydelige etablissement. Det være så hermed gjort.

Ole Leimand
leimand@havnen3.dk

Grundvilkåret i den tredje og fjerde alder er varierende grader af afvikling – et forhold og en bevidsthed, som kan mobilisere forbløffende ressourcer, afhængigt af antal brikker at flytte med, inspiration udefra o.s.v., men fri os fra hysterisk opgejlede hallelujah-stemninger, benægtelser og fortrængninger af den skinbarlige rå virkelighed og de barske realiteter